

Z A K O N

O VOJNOBEZBEDNOSNOJ AGENCIJI I VOJNOOBAVEŠTAJNOJ AGENCIJI

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se nadležnosti, poslovi, zadaci, ovlašćenja, nadzor i kontrola Vojnobezbednosne agencije (u daljem tekstu: VBA) i Vojnoobaveštajne agencije (u daljem tekstu: VOA), saradnja kao i druga pitanja od značaja za njihov rad.

Član 2.

VBA i VOA su organi uprave u sastavu Ministarstva odbrane koji obavljaju bezbednosno-obaveštajne poslove od značaja za odbranu i deo su jedinstvenog bezbednosno-obaveštajnog sistema Republike Srbije.

Član 3.

U obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, VBA i VOA su samostalne.

VBA i VOA međusobno sarađuju i razmenjuju podatke.

Način i sadržaj međusobne saradnje i razmene podataka iz stava 2. ovog člana uređuje ministar odbrane.

VBA i VOA sarađuju i razmenjuju podatke sa nadležnim organima, organizacijama, službama i telima Republike Srbije, kao i sa službama bezbednosti drugih država i međunarodnih organizacija, u skladu sa Ustavom, zakonom, drugim propisima i opštim aktima, utvrđenom bezbednosno-obaveštajnom politikom Republike Srbije i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

U svom radu, VBA i VOA su politički, ideološki i interesno neutralne.

Član 4.

VBA i VOA imaju status pravnog lica.

VBA i VOA imaju svoje znakove, simbole i druga obeležja i oznake.

Vlada uređuje izgled i način korišćenja znakova, simbola i drugih obeležja i oznaka iz stava 2. ovog člana, na predlog ministra odbrane.

II. NADLEŽNOSTI, POSLOVI, ZADACI I OVLAŠĆENJA VBA

1. Nadležnosti VBA

Član 5.

VBA je nadležna za bezbednosnu i kontraobaveštajnu zaštitu Ministarstva odbrane i Vojske Srbije u okviru koje obavlja opštebezbednosne, kontraobaveštajne i ostale poslove i zadatke od značaja za odbranu Republike Srbije, u skladu sa zakonom i propisima donetim na osnovu zakona.

2. Poslovi i zadaci VBA

Član 6.

U okviru opštebezbednosnih poslova, VBA u Ministarstvu odbrane i Vojsci Srbije:

- 1) vrši procenu bezbednosnih rizika koji mogu ugroziti njihovo funkcionisanje;
- 2) planira, organizuje i kontroliše bezbednosnu zaštitu snaga, objekata i sredstava;
- 3) planira, organizuje i kontroliše mere bezbednosti u realizaciji zadataka, poslova i aktivnosti;
- 4) primenjuje i kontroliše primenu mera zaštite tajnosti podataka;
- 5) vrši bezbednosne provere;
- 6) izdaje bezbednosne sertifikate (dozvole i odobrenja);
- 7) vrši poslove iz oblasti industrijske bezbednosti;
- 8) vrši poslove bezbednosti informacionih sistema i računarskih mreža, sistema veza i kriptozastite;
- 9) učestvuje u bezbednosnoj zaštiti drugih subjekata sistema odbrane;
- 10) obavlja druge opštebezbednosne poslove i zadatke.

U okviru kontraobaveštajnih poslova i zadataka, VBA:

- 1) otkriva, prati i onemogućava obaveštajno delovanje, subverzivne i druge aktivnosti stranih država, stranih organizacija, grupa ili lica usmerenih protiv Ministarstva odbrane i Vojske Srbije;
- 2) otkriva, prati i onemogućava unutrašnji i međunarodni terorizam, ekstremizam i druge oblike organizovanog nasilja usmerenih protiv Ministarstva odbrane i Vojske Srbije;
- 3) otkriva, istražuje i dokumentuje krivična dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije, krivična dela protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom, krivična dela organizovanog kriminala, krivično delo pranje novca, kao i krivična dela korupcije (zloupotreba službenog položaja, trgovina uticajem, primanje mita i davanje mita) i ako nisu rezultat delovanja organizovane kriminalne grupe, unutar Ministarstva odbrane i Vojske Srbije;
- 4) otkriva, istražuje i dokumentuje krivična dela odavanje poslovne tajne od interesa za odbranu, neovlašćenog pristupa zaštićenom računaru, računarskoj mreži i elektronskoj obradi podataka, odavanje službene tajne i odavanje vojne tajne;
- 5) planira, organizuje i sprovodi kontraobaveštajnu zaštitu tajnih podataka Ministarstva odbrane i Vojske Srbije;
- 6) planira, organizuje i sprovodi kontraobaveštajnu zaštitu Ministarstva odbrane i Vojske Srbije;
- 7) prikuplja, analizira, obrađuje i procenjuje kontraobaveštajne podatke iz svoje nadležnosti;
- 8) obavlja i druge kontraobaveštajne poslove i zadatke.

Ako su aktivnosti i dela iz stava 2. tač. 1), 2), 3) i 4) ovog člana usmerena prema Ministarstvu odbrane i Vojski Srbije od lica koja nisu pripadnici Vojske Srbije i zaposleni u Ministarstvu odbrane, VBA svoje aktivnosti i mere na planu njihovog otkrivanja, praćenja i onemogućavanja, odnosno istraživanja i dokumentovanja preduzima uz obaveznu saradnju sa Bezbednosno-informativnom agencijom ili policijom, sa kojima zajedno utvrđuje način daljeg postupanja.

Pored poslova iz st.1. i 2. ovog člana, VBA:

- 1) planira, organizuje i sprovodi unutrašnju kontrolu rada pripadnika VBA;
- 2) planira školovanje i organizuje specijalističke kurseve i centre za obuku svojih pripadnika, vrši naučna istraživanja, formira arhive i objavljuje sopstvena izdanja;
- 3) saraduje i razmenjuje podatke sa službama, organizacijama i institucijama koje se bave poslovima bezbednosti, kao i sa bezbednosnim službama drugih zemalja;
- 4) obrađuje, proverava, sređuje, procenjuje i štiti prikupljene podatke i informacije od neovlašćenog otkrivanja, davanja, menjanja, korišćenja, gubitka ili uništavanja;
- 5) obezbeđuje i štiti svoje snage, pripadnike i objekte od protivpravnih radnji i pretnji;
- 6) štiti opremu i sredstva koja koristi u radu od neovlašćenog pristupa;
- 7) obavlja bezbednosnu proveru kandidata za prijem u radni odnos u Ministarstvo odbrane i na službu u Vojsku Srbije, kao i drugih lica koja su od značaja za obavljanje poslova iz člana 5. ovog zakona u saradnji sa Bezbednosno-informativnom agencijom i policijom;
- 8) planira opremanje i vrši nabavku stvari za svoje potrebe;
- 9) obavlja i druge poslove iz svoje nadležnosti.

3. Ovlašćenja VBA

Prikupljanje podataka

Član 7.

VBA je u okviru svojih nadležnosti ovlašćena da prikuplja podatke:

- 1) iz javnih izvora;
- 2) od fizičkih i pravnih lica;
- 3) od državnih organa, organizacija i službi, kao i od imalaca javnih ovlašćenja.

Član 8.

VBA je ovlašćena da prikuplja podatke od fizičkih lica samo uz njihov prethodni pristanak.

Uz pisani pristanak fizičkog lica sa kojim se razgovor obavlja, razgovor se može zvučno i vizuelno zabeležiti. Fizičko lice potpisom na zapisnik overava dobrovoljnost razgovora i istinitost i potpunost snimljenog razgovora.

Ovlašćeno službeno lice VBA dužno je da, pre prikupljanja podataka od fizičkog lica, tom licu pokaže službenu legitimaciju sa značkom i upozori ga da je dužno da čuva kao tajnu sva saznanja o predmetu interesovanja VBA.

Član 9.

Državni organi, organizacije i službe, organi autonomnih pokrajina, jedinice lokalne samouprave, organizacije koje vrše javna ovlašćenja, Vojska Srbije i pravna lica dužni su da ovlašćenim službenim licima VBA omoguće uvid u registre, zbirke podataka, elektronske baze podataka i drugu službenu dokumentaciju, osim službi bezbednosti i policije sa kojima se razmena podataka vrši u skladu sa zakonima kojima su uređene službe bezbednosti i policija.

Ako podaci iz registara i drugih zbirki podataka predstavljaju tajni podatak, subjekti iz stava 1. ovog člana, osim službi bezbednosti i policije, dužni su da omoguće VBA uvid u ove registre i zbirke podataka, na osnovu pisanog zahteva direktora VBA, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita tajnih podataka.

Nezavisno od odredaba iz st. 1. i 2. ovog člana, VBA ostvaruje saradnju i razmenjuje podatke sa Bezbednosno-informativnom agencijom i policijom u skladu sa odredbama zakona kojima su uređene službe bezbednosti i policija.

Član 10.

VBA je ovlašćena da, u okviru svoje nadležnosti, tajno prikuplja podatke primenom posebnih postupaka i mera.

Član 11.

VBA je ovlašćena da prikuplja podatke primenom posebnih postupaka i mera kada se podaci ne mogu prikupiti na drugi način ili je njihovo prikupljanje u vezi sa nesrazmernim rizikom po život i zdravlje ljudi i imovinu, odnosno sa nesrazmernim troškovima.

VBA prikupljanje podataka primenom posebnih postupaka i mera vrši prevashodno u preventivne svrhe, odnosno sa ciljem da se preduprede pretnje koje su usmerene prema Ministarstvu odbrane i Vojsci Srbije.

U slučaju da postoji mogućnost izbora između više posebnih postupaka i mera, primeniće se mera kojom se manje zadire u Ustavom zajemčena ljudska prava i slobode.

Član 12.

Posebni postupci i mere tajnog prikupljanja podataka iz nadležnosti VBA (u daljem tekstu: posebni postupci i mere) su:

- 1) tajna saradnja sa fizičkim licima;
- 2) operativni prodor u organizacije, grupe i institucije;
- 3) tajno pribavljanje i otkup dokumenata i predmeta;
- 4) tajni uvid u evidencije ličnih i sa njima povezanih podataka, u skladu sa zakonom;
- 5) tajno praćenje i nadzor lica na otvorenom prostoru i javnim mestima uz korišćenje tehničkih sredstava;
- 6) tajni elektronski nadzor telekomunikacija i informacionih sistema radi prikupljanja podataka o telekomunikacionom saobraćaju i lokaciji korisnika, bez uvida u njihov sadržaj;
- 7) tajno snimanje i dokumentovanje razgovora na otvorenom i u zatvorenom prostoru uz korišćenje tehničkih sredstava;

- 8) tajni nadzor sadržine pisama i drugih sredstava komuniciranja, uključujući i tajni nadzor sadržaja telekomunikacija i informacionih sistema;
- 9) tajni nadzor i snimanje unutrašnjosti objekata, zatvorenih prostora i predmeta.

Primenu posebnih postupaka i mera iz stava 1. ovog člana uređuje ministar odbrane, na predlog direktora VBA, uz mišljenje Saveta za nacionalnu bezbednost.

Ako se mišljenje iz stava 2. ovog člana ne dostavi u roku od 30 dana od dana prijema podnetog zahteva, smatraće se da je mišljenje pozitivno.

Član 13.

Posebni postupci i mere iz člana 12. tač. 1) do 6) ovog zakona preduzimaju se na osnovu naloga direktora VBA ili lica koje on ovlasti.

O izdatim nalogima iz stava 1. ovog člana vodi se evidencija.

Član 14.

Posebni postupci i mere iz člana 12. tač. 7) do 9) ovog zakona preduzimaju se na osnovu pisanog i obrazloženog naloga Vrhovnog kasacionog suda.

Predsednik Vrhovnog kasacionog suda određuje sudije ovlašćene za izdavanje naloga iz stava 1. ovog člana.

Pisani predlog za primenu posebnih postupaka i mera iz člana 12. tač. 7) do 9) ovog zakona direktor VBA podnosi Vrhovnom kasacionom sudu.

Sudija iz stava 2. ovog člana bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata, donosi akt povodom predloga za primenu posebnih postupaka i mera i dostavlja ga VBA.

Ako nadležni sudija odbije da izda nalog za primenu posebnih postupaka i mera, o razlozima odbijanja bez odlaganja obavestiće VBA koja o tome obaveštava Biro za koordinaciju službi bezbednosti.

Predlog iz stava 3. ovog člana, odnosno nalog iz člana 13. stav 1. ovog zakona sadrži naziv posebnog postupka i mera koje će se primenjivati, podatke o licu, grupi i organizaciji prema kojima će se primenjivati poseban postupak i mere, razloge zbog kojih se poseban postupak i mere sprovode, kao i mesto i rok trajanja njihove primene.

Predlog i nalog za primenu posebnog postupka i mera predstavljaju tajnu. Službena i druga lica koja učestvuju u postupku odlučivanja i preduzimanja posebnog postupka i mera dužna su da čuvaju kao tajnu sve podatke koje su pri tome saznala.

Nakon dobijanja naloga suda, direktor VBA izdaje nalog za primenu posebnog postupka i mera.

Član 15.

Kada razlozi hitnosti to zahtevaju, a posebno u slučajevima unutrašnjeg i međunarodnog terorizma, direktor VBA može da naloži početak primene posebnih postupaka i mera iz člana 12. tač. 7) do 9) ovog zakona, uz prethodno pribavljenu saglasnost nadležnog sudije iz člana 14. stav 2. ovog zakona.

Sudija iz stava 1. ovog člana, na osnovu podnetog predloga za primenu posebnih postupaka i mera, donosi akt o nastavku primene odgovarajućih mera, odnosno njihovoj obustavi u roku od 24 sata od početka njihove primene.

Ako nadležni sudija ne odobri primenu posebnih postupaka i mera u roku od 24 sata u skladu sa stavom 2. ovog člana, direktor VBA je dužan da odmah prekine njihovu primenu i naloži komisijско uništavanje prikupljenih podataka, a zapisnik o tome dostavi nadležnom sudu iz člana 14. stav 1. ovog zakona.

Član 16.

Poštanska, telegrafska i druga javna preduzeća, privredna društva i lica registrovana za poslove telekomunikacionih operatora, druge načine prenošenja informacija i poslove dostave poštanskih pošiljki dužni su da obezbede uslove i da omoguće VBA primenu mera tajnog prikupljanja podataka i izvršenja posebnih postupaka i mera iz člana 12. ovog zakona i mera iz člana 18. stav 3. ovog zakona.

VBA ima pravo na dobijanje informacija od telekomunikacionih operatora o korisnicima njihovih usluga, obavljenoj komunikaciji, lokaciji sa koje se obavlja i drugih podataka od značaja za rezultate primene posebnih postupaka i mera.

Član 17.

Posebni postupci i mere tajnog prikupljanja podataka iz člana 12. tač. 1) do 6) ovog zakona mogu se primenjivati sve dok postoje razlozi za njihovu primenu.

Posebni postupci i mere tajnog prikupljanja podataka iz člana 12. tač. 7) do 9) ovog zakona, po nalogu nadležnog sudije iz člana 14. stav 2. ovog zakona, mogu se primenjivati šest meseci, a na osnovu novog predloga mogu se produžiti još jedanput, najduže na šest meseci.

Član 18.

Ako podaci prikupljeni primenom posebnih postupaka i mera iz člana 12. ovog zakona ukazuju na pripremanje ili izvršenje krivičnog dela za koje se goni po službenoj dužnosti, VBA o osnovama sumnje obaveštava nadležno javno tužilaštvo.

Obaveštenje iz stava 1. ovog člana ne sadrži podatke o primenjenim posebnim postupcima i merama.

VBA, na osnovu rezultata primene posebnih postupaka i mera, nadležnom tužilaštvu može da predloži primenu nadzora i snimanja telefonskih i drugih razgovora ili komunikacija drugim tehničkim sredstvima i optička snimanja lica i primenu drugih mera za krivična dela organizovanog kriminala, korupcije i druga izuzetno teška krivična dela, pod uslovima i na način propisan zakonom kojim se uređuje krivični postupak.

Član 19.

VBA je ovlašćena da u obavljanju poslova i zadataka iz svoje nadležnosti primenjuje posebne postupke i mere iz člana 12. i mere iz člana 18. stav 3. ovog zakona, prema zaposlenima u Ministarstvu odbrane i pripadnicima Vojske Srbije.

Kada VBA u vršenju poslova i zadataka iz svoje nadležnosti oceni da bi posebne postupke i mere iz člana 12. tač. 5) do 9) ovog zakona, kao i mere iz člana 18. stav 3. ovog zakona trebalo primeniti i prema drugim fizičkim licima, dužna je da o tome odmah obavesti Bezbednosno-informativnu agenciju ili policiju, sa kojom zajedno utvrđuje način daljeg postupanja.

Član 20.

Ovlašćeno službeno lice VBA ima pristup svim mestima radi instaliranja uređaja za primenu posebnih postupaka i mera iz člana 12. i mera iz člana 18. stav 3. ovog zakona, u skladu sa nalogom nadležnog suda.

Član 21.

Prilikom primene posebnih postupaka i mera iz člana 12. ovog zakona, VBA je ovlašćena da koristi podatke, dokumenta i sredstva koja služe za prikrivanje identiteta VBA, identiteta njenih pripadnika i fizičkih lica sa kojima je uspostavljena tajna saradnja.

Za namene iz stava 1. ovog člana ne mogu se koristiti legitimacije poslanika Narodne skupštine, članova Vlade, Generalnog sekretarijata Vlade, Generalnog sekretarijata predsednika Republike i službene legitimacije sudija, javnih tužilaca, pripadnika drugih službi bezbednosti Republike Srbije, policije i drugih ovlašćenih službenih lica.

Član 22.

Ako bezbednosni razlozi to zahtevaju, VBA može da koristi poslovne i stambene prostorije, kao i druge nepokretnosti u svojini Republike Srbije.

Način i uslove davanja na korišćenje nepokretnosti iz stava 1. ovog člana uređuje Vlada, na obrazloženi predlog ministra odbrane.

U obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, VBA po potrebi preduzima i mere prikrivanja svojine nad stvarima i pravnim licima, kao i same svrhe prikupljanja podataka.

VBA može uz naknadu tajno da koristi usluge fizičkih i pravnih lica.

Način i uslove utvrđivanja naknade iz stava 4. ovog člana propisuje ministar odbrane, na predlog direktora VBA.

Radi obavljanja poslova iz svoje nadležnosti, VBA može osnivati pravna lica i urediti njihov rad na način koji ih ne dovodi u vezu sa VBA.

Ovlašćenja u otkrivanju, istraživanju i dokumentovanju krivičnih dela

Član 23.

Ovlašćeno službeno lice VBA u otkrivanju, istraživanju i dokumentovanju krivičnih dela iz člana 6. stav 2. tač. 3) i 4) i člana 6. stav 3. ovog zakona ima sledeća ovlašćenja:

- 1) provera i utvrđivanje identiteta lica i identifikacija predmeta;
- 2) pozivanje;
- 3) traženje obaveštenja;
- 4) privremeno oduzimanje predmeta;
- 5) pregled prostora, objekata i dokumentacije i protivteroristički pregled;
- 6) opserviranje;
- 7) prikupljanje, obrada i korišćenje ličnih podataka;
- 8) poligrafsko testiranje;
- 9) ovlašćenja policije za vršenje mera nadzora i snimanja telefonskih i drugih razgovora ili komunikacija drugim tehničkim sredstvima i optička snimanja lica i preduzimanje drugih mera i radnji, u skladu sa zakonom kojim se uređuje krivični postupak.

Kada ovlašćeno službeno lice VBA u vršenju poslova i zadataka iz svoje nadležnosti oceni da bi ovlašćenja iz stava 1. ovog člana trebalo primeniti prema licima koja nisu pripadnici Vojske Srbije i zaposleni u Ministarstvu odbrane, VBA o

tome odmah obaveštava Bezbednosno-informativnu agenciju ili policiju, sa kojima zajedno utvrđuje način daljeg postupanja.

III. NADLEŽNOSTI, POSLOVI, ZADACI I OVLAŠĆENJA VOA

1. Nadležnosti VOA

Član 24.

VOA je nadležna za obavljanje obaveštajnih poslova od značaja za odbranu koji se odnose na prikupljanje, analizu, procenu, zaštitu i dostavljanje podataka i informacija o potencijalnim i realnim opasnostima, aktivnostima, planovima ili namerama stranih država i njihovih oružanih snaga, međunarodnih organizacija, grupa i pojedinaca.

Podaci i informacije iz stava 1. ovog člana su vojnog, vojno-političkog, vojno-ekonomskog karaktera i drugi podaci i informacije koji se odnose na proliferaciju naoružanja i vojne opreme i pretnje terorizmom usmereni iz inostranstva prema sistemu odbrane Republike Srbije.

2. Poslovi i zadaci VOA

Član 25.

U okviru svoje nadležnosti VOA:

- 1) prikuplja i proverava podatke i informacije, obrađuje ih, analizira, procenjuje i dostavlja nadležnim organima;
- 2) sarađuje i razmenjuje informacije i podatke sa službama, organizacijama i institucijama Republike Srbije koje se bave bezbednosno-obaveštajnim poslovima, kao i sa službama drugih zemalja i organizacija u skladu sa utvrđenom bezbednosno-obaveštajnom politikom, međunarodnim ugovorima i preuzetim obavezama;
- 3) čuva prikupljene podatke i informacije u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima i štiti ih od neovlašćenog otkrivanja, davanja, korišćenja, gubitka ili uništavanja;
- 4) planira, organizuje i sprovodi bezbednosnu zaštitu svojih aktivnosti, lica, objekata i dokumenata;
- 5) organizuje bezbednosnu zaštitu objekata Ministarstva odbrane i Vojske Srbije u inostranstvu i lica koja su od strane Ministarstva odbrane i Vojske Srbije službeno upućena u inostranstvo;
- 6) štiti opremu i sredstva koja koristi u radu od neovlašćenog pristupa;
- 7) pribavlja, razvija i koristi informacione sisteme, sisteme veza i sisteme za prenos podataka, kao i sredstva za zaštitu informacija;
- 8) organizuje obuku pripadnika VOA, organizuje specijalističke kurseve, vrši istraživanja, formira arhive i objavljuje sopstvena izdanja;
- 9) planira, organizuje i sprovodi unutrašnju kontrolu rada pripadnika VOA;
- 10) zahteva od nadležnih službi bezbednosti bezbednosne provere pravnih i fizičkih lica kada je to neophodno za obavljanje poslova iz nadležnosti VOA utvrđenih ovim zakonom;
- 11) planira opremanje i vrši nabavku stvari za svoje potrebe;
- 12) obavlja i druge poslove iz svoje nadležnosti.

3. Ovlašćenja VOA

Prikupljanje podataka

Član 26.

VOA je u okviru svojih nadležnosti ovlašćena da prikuplja podatke:

- 1) iz javnih izvora;
- 2) od fizičkih i pravnih lica;
- 3) razmenom podataka sa drugim službama bezbednosti;
- 4) primenom posebnih postupaka i mera.

Primena posebnih postupaka i mera za tajno prikupljanje podataka

Član 27.

Posebni postupci i mere za tajno prikupljanje podataka su:

- 1) tajna saradnja sa fizičkim i pravnim licima radi prikupljanja podataka i informacija iz člana 24. stav 2. ovog zakona;
- 2) tajno pribavljanje i otkup dokumenata i predmeta;
- 3) operativni prodor u organizacije, institucije i grupe;
- 4) preduzimanje mera na prikrivanju identiteta i svojine;
- 5) osnivanje pravnih lica i uređenje njihovog rada na način koji ih ne dovodi u vezu sa VOA;
- 6) prikriveno korišćenje imovine i usluga fizičkih i pravnih lica uz naknadu;
- 7) korišćenje posebnih dokumenata i sredstava kojima se štiti VOA, njeni pripadnici, prostorije i sredstva.

Posebni postupci i mere iz stava 1. ovog člana preduzimaju se na osnovu naloga direktora VOA ili lica koje on ovlasti.

O izdatim nalogima iz stava 2. ovog člana vodi se evidencija.

Primenu posebnih postupaka i mera iz stava 1. ovog člana uređuje ministar odbrane, na predlog direktora VOA, uz mišljenje Saveta za nacionalnu bezbednost.

Ako se mišljenje iz stava 4. ovog člana ne dostavi u roku od 30 dana od dana prijema podnetog zahteva, smatraće se da je mišljenje pozitivno.

Član 28.

U primeni posebnih postupaka i mera iz člana 27. stav 1. ovog zakona ne mogu se koristiti legitimacije poslanika Narodne skupštine, članova Vlade, Generalnog sekretarijata Vlade, Generalnog sekretarijata predsednika Republike i službene legitimacije sudija, javnih tužilaca, pripadnika drugih službi bezbednosti Republike Srbije, policije i drugih ovlašćenih službenih lica.

Član 29.

Ako bezbednosni razlozi to zahtevaju, VOA može da koristi poslovne i stambene prostorije, kao i druge nepokretnosti u svojini Republike Srbije.

Način i uslove davanja na korišćenje nepokretnosti iz stava 1. ovog člana uređuje Vlada, na obrazloženi predlog ministra odbrane.

Član 30.

Podaci koji se odnose na metode rada i funkcionisanje VOA predstavljaju tajne podatke.

Stepen tajnosti podataka iz stava 1. ovog člana određuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita tajnih podataka.

IV. EVIDENTIRANJE PODATAKA I NJIHOVO KORIŠĆENJE

Član 31.

VBA ustanovljava i vodi zbirke i registre ličnih i drugih podataka, kao i dokumenta o tim podacima.

VOA ustanovljava i vodi zbirke i registre podataka iz svoje nadležnosti.

Zbirke i registri podataka, kao i dokumenta iz st. 1. i 2. ovog člana predstavljaju tajne podatke, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita tajnih podataka.

Ako VBA ili VOA dođe u posed podataka i informacija iz nadležnosti drugih službi bezbednosti, dužna je da im te podatke dostavi.

Ako podaci i informacije nisu iz nadležnosti službi bezbednosti, VBA ili VOA je dužna da ih neodložno uništi u roku od 30 dana, o čemu će komisija sačiniti zapisnik.

Član 32.

Vrste registara, zbirke ličnih podataka i evidencija VBA ili VOA, način njihovog vođenja, pristup, rukovanje i zaštitu, rokove čuvanja, arhiviranje i uništavanje uređuje ministar odbrane, na predlog direktora VBA odnosno direktora VOA, a po pribavljenom mišljenju Saveta za nacionalnu bezbednost.

V. POSEBNA OVLAŠĆENJA

Član 33.

Ovlašćeno službeno lice VBA ima pravo i dužnost da drži, nosi i upotrebljava vatreno oružje u okviru nadležnosti propisanih ovim zakonom.

Ovlašćeno službeno lice VBA i VOA ima pravo da koristi sredstva za osmatranje, snimanje, navigaciju i vezu, kao i da se posluži saobraćajnim sredstvom i sredstvom veze pravnog ili fizičkog lica.

Državni organi Republike Srbije i pravna lica imaju obavezu da ovlašćenom službenom licu VBA i VOA pruže neophodnu pomoć radi izvršenja zadataka iz nadležnosti VBA ili VOA.

Način i uslove primene ovlašćenja iz st. 1. i 2. ovog člana propisuje ministar odbrane na predlog direktora VBA, odnosno direktora VOA, po pribavljenom mišljenju Saveta za nacionalnu bezbednost.

VI. IZVEŠTAVANJE I OBAVEŠTAVANJE

Član 34.

VBA i VOA redovno, po potrebi i na zahtev dostavljaju iz svoje nadležnosti izveštaje, informacije i procene od značaja za odbranu predsedniku Republike, ministru odbrane i načelniku Generalštaba Vojske Srbije.

Ako je neposredno ugrožena bezbednost Ministarstva odbrane, odnosno komandi, jedinica i ustanova Vojske Srbije, VBA i VOA su dužne da sa podacima do kojih dođu u vršenju poslova i ovlašćenja propisanih ovim zakonom, bez odlaganja upoznaju nadležne organe rukovođenja i komandovanja.

Izveštaji, informacije i procene iz st. 1. i 2. ovog člana predstavljaju tajnu, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita tajnih podataka.

Član 35.

VBA i VOA su dužne da tačno, istinito i potpuno pruže obaveštenja o prikupljenim podacima o ličnosti i o podacima od javnog značaja, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast zaštite podataka o ličnosti, oblast slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja i odredbama ovog zakona.

Pravo na obaveštenje i uvid u podatke iz stava 1. ovog člana ograničava se u skladu sa propisima kojima se uređuju oblast slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja, zaštita tajnih podataka, zaštita podataka o ličnosti i odredbama ovog zakona.

Pravo na obaveštenje i uvid u podatke iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na podatke o: ovlašćenim službenim licima VBA ili VOA koji su preduzimali mere; identitetu sadašnjih i bivših saradnika službe; pripadnicima službe sa prikrivenim identitetom; trećim licima kojima bi otkrivanje tih podataka moglo da šteti; metodama pribavljanja bezbednosnih i obaveštajnih podataka; akcijama koje su u toku; načinu primene posebnih postupaka i mera; kao i na podatke i informacije koje su pribavljene razmenom sa stranim službama i međunarodnim organizacijama i tajne podatke i informacije drugih državnih organa u posedu službe.

Razmena podataka sa organima i službama bezbednosti stranih država i međunarodnih organizacija

Član 36.

VBA i VOA, shodno utvrđenoj bezbednosno-obaveštajnoj politici Republike Srbije, razmenjuju podatke iz člana 31. ovog zakona sa organima i službama bezbednosti stranih država i međunarodnih organizacija, u skladu sa Ustavom, zakonom, drugim propisima i opštim aktima i potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Način i postupak razmene podataka o neposrednom ugrožavanju bezbednosti strane države ili međunarodne organizacije, odnosno vrednosti zaštićene međunarodnim pravom, na osnovu smernica Saveta za nacionalnu bezbednost, propisuje ministar odbrane, na predlog direktora VBA, odnosno direktora VOA.

Dostavljeni podaci iz st. 1. i 2. ovog člana mogu se koristiti samo u svrhu zbog kojih su prikupljeni.

O dostavljenim podacima iz stava 1. ovog člana vodi se evidencija.

VII. RUKOVOĐENJE I UNUTRAŠNJE UREĐENJE VBA I VOA

1. Rukovođenje VBA i VOA

Član 37.

Radom VBA i VOA rukovode direktori koji za svoj rad odgovaraju ministru odbrane.

Direktori VBA i VOA imaju zamenike, koji za svoj rad odgovaraju direktoru.

Direktore VBA i VOA i njihove zamenike postavlja i razrešava predsednik Republike ukazom na predlog ministra odbrane, ako se radi o profesionalnom vojnom licu, odnosno Vlada, na predlog ministra odbrane, u skladu sa zakonom kojim se uređuje položaj državnih službenika.

Direktori VBA i VOA, kao i njihovi zamenici postavljaju se na period od pet godina.

Direktori VBA i VOA i njihovi zamenici ne mogu biti članovi političke stranke, niti obavljati drugu javnu funkciju.

Za direktore VBA i VOA i njihove zamenike može biti postavljeno lice koje je završilo generalštabno usavršavanje i koje ima najmanje devet godina radnog iskustva na obaveštajno-bezbednosnim poslovima u sistemu odbrane.

Član 38.

Direktor VBA, odnosno direktor VOA:

- 1) daje naloge i instrukcije za rad organa i pripadnika agencije;
- 2) odgovara za zakonito i stručno funkcionisanje agencije;
- 3) odgovara za namensko korišćenje finansijskih i drugih sredstava;
- 4) predlaže ministru odbrane plan razvoja, opremanja i godišnji plan rada;
- 5) vrši izbor i odlučuje o prijemu i prestanku rada u agenciji, u skladu sa propisanim kriterijumima;
- 6) predlaže nadležnom organu oslobađanje pripadnika agencije od obaveze čuvanja tajne;
- 7) podnosi izveštaj o radu;
- 8) predlaže ministru odbrane donošenje propisa iz nadležnosti agencije;
- 9) obavlja i druge poslove i zadatke utvrđene zakonom i podzakonskim aktima.

Direktor VBA, odnosno direktor VOA ili njihovi zamenici mogu, pored uslova utvrđenih zakonom, biti razrešeni i pre isteka vremena na koje su postavljeni, u sledećim slučajevima:

- 1) na lični zahtev;
- 2) ako trajno izgubi zdravstvenu sposobnost da obavlja svoju dužnost;
- 3) kada je osuđen za krivično delo na безусловnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci ili za kažnjivo delo koje ga čini nedostojnim za vršenje dužnosti;
- 4) ako u rukovođenju VBA ili VOA ne postupa u skladu sa Ustavom, zakonom i drugim propisima, prema pravilima struke, savesno, nepristrasno i politički neutralno, čime je prouzrokovano nezakonito i nestručno funkcionisanje agencije.

Predlog za razrešenje direktora VBA, odnosno direktora VOA ili njihovih zamenika podnosi ministar odbrane.

2. Unutrašnje uređenje VBA i VOA

Član 39.

Akta o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji VBA i VOA, na predlog direktora VBA, odnosno direktora VOA, donosi ministar odbrane, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Akta o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji VBA i VOA i način njihovog funkcionisanja predstavlja državnu tajnu.

VIII. PRIPADNICI VBA I VOA

Član 40.

Pripadnici VBA i VOA su profesionalni pripadnici Vojske Srbije, državni službenici i nameštenici.

1. Radni odnos u VBA i VOA

Član 41.

Na prijem u radni odnos, prava i dužnosti i prestanak radnog odnosa profesionalnih pripadnika Vojske Srbije na službi u VBA ili VOA primenjuje se zakon i drugi propisi kojima se uređuje Vojska Srbije, ako ovim zakonom i propisima koji su doneti na osnovu ovog zakona nije drugačije određeno.

Na prijem u radni odnos, prava i dužnosti i prestanak radnog odnosa državnih službenika i nameštenika na službi u VBA ili VOA primenjuje se zakon kojim se uređuje odbrana Republike Srbije i propisi o državnim službenicima i nameštenicima, ako ovim zakonom i propisima koji su doneti na osnovu ovog zakona nije drugačije određeno.

Posebne kriterijume i postupak za prijem u radni odnos i prestanak radnog odnosa lica iz st. 1. i 2. ovog člana uređuje Vlada, na predlog ministra odbrane.

Član 42.

Pripadnik VBA, odnosno VOA:

- 1) dužan je da izvršava naloge direktora VBA, odnosno direktora VOA ili neposredno pretpostavljenog i da ga izveštava o svom radu;
- 2) ne sme da izražava i zastupa svoja politička uverenja prilikom obavljanja službenih dužnosti;
- 3) samostalan je u radu i lično je odgovoran za nezakonito postupanje.

Ako pripadnik VBA, odnosno VOA smatra da je nalog direktora VBA, odnosno direktora VOA ili pretpostavljenog nezakonit, dužan je da ga u pisanoj formi na to upozori, a ako pretpostavljeni i dalje insistira na njegovom izvršenju, dužan je da traži pisanu potvrdu naloga. Ako nalog bude potvrđen, obavezan je da o tome izvesti višeg pretpostavljenog i unutrašnju kontrolu.

U slučaju da pripadnik VBA, odnosno VOA ima saznanja o nezakonitom postupanju u službi, obavezan je da to prijavi direktoru i unutrašnjoj kontroli, bez posledica po svoj status.

Ako direktor VBA, odnosno VOA ili unutrašnja kontrola ne postupe po prijavi iz stava 3. ovog člana pripadnik VBA, odnosno VOA može da se obrati telima za nadzor i kontrolu, bez posledica po svoj status.

2. Čuvanje tajnosti identiteta

Član 43.

Pripadnik VBA, odnosno VOA, kao i fizičko lice sa kojim je uspostavljena tajna saradnja može da svedoči pred pravosudnim organima u postupku protiv lica koja su osumnjičena na osnovu postupanja VBA ili VOA, samo ukoliko je obezbeđena zaštita njegovog identiteta, na osnovu ovog zakona, odnosno zakona kojim se uređuje krivični postupak.

Član 44.

Ovlašćeno službeno lice je pripadnik VBA, odnosno VOA koji u svom radu primenjuje ovlašćenja propisana ovim zakonom.

Koje lice se smatra ovlašćenim službenim licem VBA, odnosno VOA, kao i obim njegovog ovlašćenja propisuje ministar odbrane na predlog direktora VBA, odnosno direktora VOA.

Ovlašćeno službeno lice VBA, odnosno VOA ima službenu legitimaciju sa značkom, a pripadnik VBA, odnosno VOA koji nema status ovlašćenog službenog lica ima samo službenu legitimaciju.

Vrstu, oblik i sadržaj službene legitimacije i izgled značke VBA i VOA propisuje Vlada, na predlog ministra odbrane.

3. Dodatak na platu

Član 45.

Ovlašćenom službenom licu VBA, odnosno VOA, na predlog direktora VBA, odnosno direktora VOA pripada dodatni koeficijent na platu u visini određenoj propisom koji donosi ministar odbrane.

Pripadniku VBA, odnosno VOA koji nema status iz stava 1. ovog člana, na predlog direktora VBA, odnosno direktora VOA, može se utvrditi dodatni koeficijent na platu u visini određenoj propisom koji donosi ministar odbrane.

4. Zabrana javnog istupanja

Član 46.

Pripadniku VBA, odnosno VOA je zabranjeno da javno istupa i iznosi podatke i saznanja o radu VBA ili VOA, kao i druge podatke iz oblasti bezbednosti od značaja za odbranu, bez saglasnosti direktora VBA, odnosno direktora VOA.

5. Prava lica sa kojima je uspostavljena tajna saradnja i njihovih porodica

Član 47.

Lice koje prilikom tajne saradnje sa VBA ili VOA pretrpi telesno oštećenje, odnosno izgubi sposobnost za rad, ima prava po tom osnovu kao pripadnik VBA, odnosno VOA.

U slučaju smrti lica iz stava 1. ovog člana, članovi njegove porodice imaju ista prava kao članovi porodice pripadnika VBA, odnosno VOA.

6. Pravna, materijalna i druga pomoć pripadnicima VBA i VOA i licima sa kojima je uspostavljena tajna saradnja

Član 48.

Ako se protiv pripadnika ili bivšeg pripadnika VBA, odnosno VOA ili lica sa kojim je uspostavljena tajna saradnja sa VBA ili VOA pokrene krivični postupak zbog radnji učinjenih u vršenju službe, odnosno u tajnoj saradnji, ima pravo na pravnog zastupnika koga mu predloži VBA ili VOA, osim ako je krivični postupak pokrenut na osnovu krivične prijave VBA ili VOA.

Pripadnici VBA i VOA, lica sa kojima je uspostavljena tajna saradnja i članovi njihovih porodica imaju pravo na pravnu i materijalnu pomoć Republike Srbije, ako su u vršenju službe zadržani, uhapšeni ili osuđeni van teritorije Republike Srbije.

Ako su zbog poslova iz nadležnosti VBA ili VOA, odnosno tajne saradnje dovedeni u opasnost život, lična i imovinska bezbednost pripadnika VBA, odnosno VOA ili lica sa kojima je uspostavljena tajna saradnja, odnosno članova njihovih porodica, agencija će im, osim pravne pomoći, obezbediti i drugu pomoć i zaštitu.

7. Osiguranje od rizika

Član 49.

VBA i VOA za svoje pripadnike mogu da ugovore životno osiguranje, osiguranje za slučaj smrti ili gubitka radne sposobnosti, u skladu sa rizicima u vršenju službe.

8. Upućivanje u inostranstvo

Član 50.

Pripadnici VBA, odnosno VOA mogu biti upućeni u inostranstvo u okviru saradnje sa stranom službom bezbednosti ili drugom odgovarajućom službom, na osnovu međunarodnog ugovora, odnosno u skladu sa zakonom.

9. Obraćanje nadležnim organima

Član 51.

Pripadnik VBA, odnosno VOA koji dođe do saznanja da je u radu VBA ili VOA došlo do povrede ustavnosti i zakonitosti, ljudskih prava i sloboda, profesionalnosti, srazmernosti u primeni ovlašćenja i političke i ideološke neutralnosti, može neposredno da se obrati generalnom inspektor, ministru odbrane, Vladi i nadležnom odboru Narodne skupštine, bez posledica po svoj status.

Pripadnik VBA, odnosno VOA može da se obrati generalnom inspektor i nadležnom odboru Narodne skupštine i kada smatra da je zbog povreda iz stava 1. ovog člana došlo do ugrožavanja njegovih prava u obavljanju poslova i zadataka iz nadležnosti VBA ili VOA.

IX. NADZOR I KONTROLA RADA

1. Narodna skupština

Član 52.

Narodna skupština vrši nadzor nad radom VBA i VOA, u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju osnove uređenja službi bezbednosti Republike Srbije i ovog zakona.

2. Vlada

Član 53.

Vlada preko Ministarstva odbrane sprovodi kontrolu, obezbeđuje potrebne resurse za rad VBA i VOA i ostvaruje ostala ovlašćenja, u skladu sa zakonom.

3. Generalni inspektor

Član 54.

Generalni inspektor:

- 1) nadzire primenu načela političke, ideološke i interesne neutralnosti u radu VBA i VOA i njihovih pripadnika;
- 2) nadzire zakonitost primene posebnih postupaka i mera za tajno prikupljanje podataka;
- 3) nadzire zakonitost trošenja budžetskih i drugih sredstava za rad;
- 4) daje mišljenje na nacрте zakona, drugih propisa i opštih akata iz nadležnosti VBA i VOA;
- 5) utvrđuje činjenice o uočenim nezaklonitostima ili nepravilnostima u radu VBA i VOA i njihovih pripadnika;
- 6) podnosi izveštaj ministru odbrane o rezultatima nadzora sa predlogom mera.

Generalnog inspektora postavlja Vlada na period od pet godina, na predlog ministra odbrane, uz mišljenje Saveta za nacionalnu bezbednost.

Generalni inspektor je odgovoran za rad ministru odbrane.

Generalni inspektor podnosi izveštaj o sprovedenoj kontroli najmanje jednom godišnje nadležnom odboru Narodne skupštine.

Generalni inspektor ne može biti član političke stranke, niti obavljati drugu javnu funkciju.

Član 55.

Za generalnog inspektora može biti postavljeno lice koje ima najmanje devet godina radnog iskustva u struci.

Generalni inspektor ima status državnog službenika u III grupi položaja u Ministarstvu odbrane, u skladu sa zakonom.

Generalni inspektor može, pored uslova predviđenih zakonom, biti razrešen dužnosti i pre isteka perioda na koji je postavljen, u sledećim slučajevima:

- 1) na lični zahtev;

- 2) ako trajno izgubi zdravstvenu sposobnost da obavlja svoju dužnost;
- 3) kada je osuđen za krivično delo na безусловnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci ili kažnjivo delo koje ga čini nedostojnim za vršenje dužnosti;
- 4) ako ne postupa u skladu sa Ustavom, zakonom i drugim propisom, prema pravilima struke, nepristrasno i politički neutralno.

Postupak za razrešenje generalnog inspektora može pokrenuti Vlada ili ministar odbrane.

Član 56.

Način vršenja unutrašnje kontrole VBA i VOA, kao i druga pitanja od značaja za rad generalnog inspektora propisuje ministar odbrane.

4. Unutrašnja kontrola

Član 57.

Unutrašnja kontrola VBA, odnosno VOA vrši kontrolu zakonitosti rada i primene ovlašćenja njihovih pripadnika.

Rukovodilac unutrašnje kontrole je neposredno potčinjen direktoru VBA, odnosno VOA kome redovno podnosi izveštaje o radu i o eventualnim zloupotrebama i nepravilnostima u radu VBA ili VOA.

Rukovodilac unutrašnje kontrole je dužan da obavesti generalnog inspektora, a po potrebi i nadležni odbor Narodne skupštine, kada ima saznanja da direktor VBA, odnosno direktor VOA nije otklonio nezakonitost ili nepravilnost u radu koju je utvrdila unutrašnja kontrola.

Na zahtev unutrašnje kontrole, a po odluci direktora VBA, odnosno direktora VOA, pripadnik VBA, odnosno VOA je obavezan da se podvrgne bezbednosnoj proveru, proveru psihofizičke sposobnosti, proveru zdravstvenog stanja, poligrafskom testiranju i drugim proverama.

X. FINANSIRANJE

Sredstva za rad

Član 58.

Sredstva za rad VBA i VOA se obezbeđuju u budžetu Republike Srbije, u skladu sa zakonom kojim se uređuje budžetski sistem.

Podaci o finansijskom i materijalnom poslovanju VBA i VOA predstavljaju tajne podatke, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita tajnih podataka.

Član 59.

Za nabavku stvari namenjenih za izvršavanje poslova i zadataka iz nadležnosti VBA i VOA primenjuju se propisi kojima se uređuju nabavke za potrebe Ministarstva odbrane.

Prilikom nabavki iz stava 1. ovog člana, VBA i VOA su ovlašćene da koriste podatke, dokumenta i sredstava koja služe za prikrivanje identiteta agencije i njenih pripadnika.

XI. ZAŠTITA I ČUVANJE TAJNIH PODATAKA

Član 60.

Pripadnik VBA, odnosno VOA, koji ima pristup podacima i dokumentima koji su zakonom i drugim propisima određeni kao tajni, dužan je da ih štiti i čuva za vreme i posle prestanka rada u VBA ili VOA, u skladu sa propisima iz oblasti odbrane i zaštite tajnih podataka.

Pripadnik VBA, odnosno VOA je dužan da i posle prestanka rada u VBA ili VOA štiti tajnost identiteta pripadnika VBA, odnosno VOA, lica sa kojima je uspostavljena tajna saradnja, kao i drugih izvora podataka, odnosno načina na koji je podatak prikupljen, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita tajnih podataka.

XII. ZAŠTITA PRAVA GRAĐANA

Član 61.

Građanin koji smatra da su mu pojedinačnim aktom ili radnjom VBA ili VOA povređena ili uskraćena ljudska prava ili slobode, radi zaštite svojih prava, može da se obrati generalnom inspektor, odnosno organima i institucijama Republike Srbije.

Član 62.

Za štetu koju svojim nezakonitim ili nepravilnim radom VBA ili VOA prouzrokuje fizičkim i pravnim licima odgovara Republika Srbija.

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 63.

Propisi za izvršenje ovog zakona doneće se u roku od šest meseci od dana početka primene ovog zakona.

Propisi doneti za izvršenje Zakona o službama bezbednosti Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni list SRJ", broj 37/02 i "Službeni list SCG", broj 17/04) nastavljaju da se primenjuju do donošenja odgovarajućih propisa za izvršenje ovog zakona, ako nisu suprotni odredbama ovog zakona.

Do donošenja propisa o uređenju sudova i početka rada Vrhovnog kasacionog suda, poslove Vrhovnog kasacionog suda iz odredaba člana 14. ovog zakona vršiće Vrhovni sud Srbije.

Član 64.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o službama bezbednosti Savezne Republike Jugoslavije ("Službeni list SRJ", broj 37/02 i "Službeni list SCG", broj 17/04).

Član 65.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".